

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 231/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Kristínou Jošthovou, advokátkou, Školská 31, Žilina, proti uzneseniam Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 28Up/1575/2023 z 12. marca 2024 a sp. zn. 28Up/1575/2023 z 27. marca 2024 a postupu, ktorý predchádzal ich vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základných práv podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 48 ods. 2 ústavy uzneseniami okresného súdu sp. zn. 28Up/1575/2023 z 12. marca 2024 a sp. zn. 28Up/1575/2023 z 27. marca 2024 a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd obe napadnuté uznesenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 15 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd v upomínanom konaní platobným rozkazom sp. zn. 28Up/1575/2023 zo 14. novembra 2023 uložil žalovaným v 1. až 3. rade (sťažovateľka vystupuje ako žalovaná v 3. rade, pozn.) povinnosť do 15 dní od doručenia tohto platobného rozkazu spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 17 189,08 eur s príslušenstvom alebo v tej istej lehote podať odpor. Zároveň uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 1 773,55 eur.

3. Sťažovateľka (žalovaná v 3. rade) doručila 14. decembra 2023 okresnému súdu prostredníctvom všeobecnej agendy ÚPVS elektronický odpor proti platobnému rozkazu, ktorý bol doručený do elektronickej schránky súdu, avšak nebol podaný na predpísanom formulári. Okresný súd napadnutým uznesením z 12. marca 2024 vydaným vyšším súdnym úradníkom odpor sťažovateľky odmietol s poukazom na § 12 ods. 1 písm. c) zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) z dôvodu, že nebol podaný na predpísanom formulári. Sťažovateľka podala proti napadnutému uzneseniu z 12. marca 2024 sťažnosť, tvrdiac, že postup okresného súdu považuje za prehnane formalistický, pričom sťažovateľke je bránený prístup k súdnej ochrane. O sťažnosti sťažovateľky rozhodol okresný súd napadnutým uznesením z 27. marca 2024 tak, že ju zamietol. Žalobcovi nárok na náhradu trov konania o sťažnosti nepriznal.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažnostná argumentácia je postavená na nesúhlase sťažovateľky s vydaním platobného rozkazu, ako aj s následným odmietnutím jej odporu. Podľa názoru sťažovateľky mal okresný súd pri vydaní platobného rozkazu postupovať v rozpore s § 3 ods. 6 a § 6 ods. 1 zákona o upomínacom konaní, a teda pred vydaním platobného rozkazu mal *ex offico* posúdiť obsah zmluvy, ktorá podľa sťažovateľky obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky majúce vplyv na uplatňovaný nárok. Okresný súd sa touto skutočnosťou nezaoberal a v rozpore s § 3 ods. 6 a § 6 ods. 1 zákona o upomínacom konaní vydal platobný rozkaz. Uvedeným konaním malo byť porušené základné právo sťažovateľky na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a jej právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, najmä ak nejde o rovnocenný vzťah, pri ktorom na jednej strane vystupoval žalobca ako podnikateľský subjekt, zatiaľ čo sťažovateľka je fyzickou osobou bez právneho vzdelania, ktorá navyše nebola prítomná pri podpise zmluvy. Okresný súd dal žalobcovi viac práv ako sťažovateľke ako slabšiemu subjektu.

5. Druhá argumentačná línia ústavnej sťažnosti sa odvíja od nesúhlasu sťažovateľky s odmietnutím odporu. Podľa názoru sťažovateľky je postup okresného súdu nielen formalistický, ale aj zmätočný, keďže sťažovateľka nahliadnutím do elektronickeho súdneho spisu zistila, že okresný súd najprv 9. januára 2024 vyzval žalobcu na vyjadrenie k odporu, ktorý sa k nemu 28. januára 2024 vyjadril a súhlasil, aby sa v konaní pokračovalo na miestne príslušnom súde. Z uvedeného možno konštatovať, že podaný odpor bol najprv súdom rešpektovaný a zaslaný žalobcovi na vyjadrenie, až neskôr po doručení vyjadrenia ho súd odmietol.

6. Sťažovateľka je toho názoru, že súdy nedodrжали základné procesné zásady spravodlivého procesu a rovnosti zbraní účastníkov konania vo vzťahu k navrhovaným dôkazom a vykonávanému dokazovaniu a použili nesprávne právne normy na uvedenú vec. Okresný súd obišiel § 6 zákona o upomínacom konaní v neprospech spotrebiteľa a rovnako prísny formalistickým prístupom k podanému odporu odňal sťažovateľke právo na súdnu ochranu a odobral porušením zákona sťažovateľke jedinou možnosť sa brániť proti nároku žalobcu, najmä s poukazom na to, že nebola účastníkom úverovej zmluvy, ale bol ním jej právny predchodca, a to jej manžel. Sťažovateľka nemala žiadnu vedomosť o tom, že bola medzi účastníkmi uzatvorená úverová zmluva, ktorá jej

bola zaslaná až na požiadanie v roku 2023, pričom dovtedy sťažovateľka nemala žiadne informácie o jej ustanoveniach, keďže výzvy na zaplatenie boli zasielané jej manželovi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), porušenie rovnosti strán (čl. 47 ods. 3 ústavy) a práva na verejné prerokovanie veci (čl. 48 ods.2 ústavy) napadnutými uzneseniami okresného súdu. Sťažovateľka nesúhlasí so samotným vydaním platobného rozkazu, ako aj s odmietnutím odporu zo strany okresného súdu, ktorý mal postupovať formalisticky, a tým odňať sťažovateľke prístup k súdnej ochrane.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu z 12. marca 2024:

8. V súvislosti s napadnutým uznesením okresného súdu z 12. marca 2024, ktorým okresný súd odmietol odpor sťažovateľky, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Jeho zmysel a účel je v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale rovnako je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci výkonu im zverených kompetencií.

9. Keďže napadnuté uznesenie okresného súdu bolo predmetom súdneho prieskumu v konaní iniciovanom na základe sťažnosti sťažovateľky, ústavný súd nemá právomoc na jeho preskúmanie. Z uvedeného dôvodu preto odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu z 27. marca 2024:

10. V súvislosti s napadnutým uznesením z 27. marca 2024, ktorým okresný súd zamietol sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu o odmietnutí odporu, sťažovateľka okrem zopakovania argumentov uvedených v odpore a sťažnosti, v zmysle ktorých nemalo vôbec dôjsť k vydaniu platobného rozkazu, namietala aj odmietnutie odporu zo strany okresného súdu, ktorý mal postupovať príliš formalisticky.

11. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

12. Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

13. Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je tiež zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

14. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

15. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením okresného súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. posudzoval jeho ústavnú udržateľnosť. Sťažovateľka napáda prílišný formalizmus pri posudzovaní podania odporu. Ústavný súd konštatuje nedôvodnosť argumentácie sťažovateľky, pričom v konkrétnostiach k tomuto uvádza nasledujúce skutočnosti.

16. Ustanovenia zákona o upomínacom konaní poskytujú alternatívny spôsob riešenia sporov o peňažné plnenie a upravujú výlučne elektronické konanie, v ktorom sa rozhoduje o vydaní platobného rozkazu. Možno preto konštatovať, že ide o elektronickú alternatívu k už existujúcemu režimu platobného rozkazu, ktorý je upravený v Civilnom sporovom poriadku. Zákon predpokladá posielanie návrhov vo forme štandardizovaných elektronických formulárov zverejnených na webovom sídle Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Štandardizované formuláre sprevádzajú celé konanie, a to aj pre prípad podania odporu, ak je tento podaný elektronickými prostriedkami. Vzhľadom na to, že ide o alternatívny spôsob riešenia konkrétneho druhu sporov, ktorého účelom bolo najmä urýchlenie vyriešenia určitej sporovej agendy, zákonodarca vyžaduje pre tento typ súdneho konania formálnu prítomnosť v podobe formulárového konania.

17. Ústavný súd posudzoval súlad § 11 ods. 2 a § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní s čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a nálezom sp. zn. PL. ÚS 10/2023 z 24. januára 2024 návrhu na vyslovenie nesúladu daných ustanovení s ústavou a dohovorom nevyhovel. Napadnuté ustanovenia sú v súlade s napadnutými referenčnými článkami ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu. Ústavný súd aj v prípade

sťažovateľky poukazuje na právne závery uvedené v predmetnom náleze, na ktoré odkazuje (pozri PL. ÚS 10/2023).

18. Z § 11 ods. 2 a § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní vyplýva, že žalovaný vzhľadom na svoje procesné postavenie je v určitej akceptovateľnej „výhode“, pretože na rozdiel od žalobcu má možnosť podať odpor proti platobnému rozkazu aj v písomnej forme osobne do podateľne okresného súdu alebo prostredníctvom poštového podniku. Ak sa však rozhodne pre elektronickú formu komunikácie, musí rešpektovať podmienky tejto formy komunikácie formulárového konania uvedené v § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní.

19. V tejto veci sťažovateľka zanedbala svoju zákonnú povinnosť (čo napokon ani v ústavnej sťažnosti nepoprela) a odpor podala síce elektronicky, ale nie prostredníctvom na to určeného formulára. Sťažovateľka sa tak sama vystavila zákonnému následku v podobe odmietnutia odporu podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní, keďže už uvedená podmienka vyplýva explicitne z § 11 ods. 2 zákona o upomínacom konaní, a to napriek tomu, že v platobnom rozkaze bola náležite poučená (okrem iného) aj o spôsobe podania odporu proti nemu a taktiež o následkoch spojených s nepodaním odporu zákonom predpísaným spôsobom. Okresný súd konal v rámci znenia citovaných ustanovení a vykladal ich doslovne. Iný výklad by bol výkladom *contra legem*, čo z hľadiska ústavnoprávneho nie je žiaduce.

20. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že sťažovateľka zároveň mala objektívnu možnosť riadne uplatniť svoje procesné práva, t. j. podať odpor, a bolo na jej zvážení, akou formou tak urobí. Ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa nadmerne formalistického prístupu okresného súdu pri posúdení splnenia podmienok na podanie odporu vyžadovaných zákonom o upomínacom konaní. Nedodržaním prísne stanovených a vyžadovaných formálnych podmienok na podanie odporu sa preto sťažovateľka sama vystavila zákonom predvídanému následku v podobe odmietnutia odporu podľa § 12 ods. 1 písm. c) zákona o upomínacom konaní. Následok potvrdenia odmietnutia odporu proti platobnému rozkazu okresného súdu (zamietnutím sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom) v podobe straty možnosti sťažovateľky brániť sa proti nárokom uplatneným žalobcom preto nemá povahu ústavne neudržateľného následku, ktorým by sťažovateľke bola spôsobená ujma. Zároveň nie je možné súhlasiť so sťažovateľkou, že v jej veci došlo k porušeniu jej práva na prístup k súdu. Sťažovateľka totiž mala na výber, akú formu podania si zvolí, jedinou požiadavkou bolo, aby táto forma vyplývala z ustanovení zákona o upomínacom konaní.

21. Ústavný súd preto nezistil, že by právne závery obsiahnuté v napadnutom uznesení okresného súdu vykazovali znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchýlili od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým zásadne popreli jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010). Ústavný súd, opätovne zdôrazňujúc súladnosť postupu podľa už uvedených ustanovení zákona o upomínacom konaní, poukazuje na svoj už stabilný právny názor vyjadrený napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, podľa ktorého uplatňovanie zákona v súdnom konaní a postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi) nemožno hodnotiť ako porušenie základných ľudských práv, teda ani považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd) či práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Napokon ústavný súd poznamenáva, že problematiku používania elektronických formulárov v upomínacom konaní opakovane riešil v konaniach o ústavných sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ktoré odmietol z totožných dôvodov (napr. sp. zn. IV. ÚS 118/2020, II. ÚS 177/2020, IV. ÚS 369/2020, I. ÚS 472/2020, I. ÚS 479/2020, I. ÚS 37/2021 a IV. ÚS 381/2021).

23. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľky tiež poznamenáva, že nie je možné základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že orgán verejnej moci nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09). Podstatou je, aby postup orgánu verejnej moci bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

24. Vzhľadom na už uvádzané predbežné závery k jednotlivým námietkam sťažovateľky ústavný súd ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde v daných častiach z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, keďže medzi namietaným porušením označených práv a napadnutým uznesením okresného súdu nezistil takú príčinnú súvislosť, ktorá by odôvodňovala prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

25. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2024

Libor Duľa
predseda senátu